

ПОБІРЧЕНКО О. М.

**РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ НАРОДНОГО
МИСТЕЦТВА.**

Сучасний український соціокультурний простір відзначається різнобарвністю. Разом з тим, на жаль, спостерігається і падіння духовної культури завдяки розповсюдженню позбавленої естетично-моральних цінностей літератури, кіно-і відеоматеріалів, спрямованих на читача й глядача з нерозвиненим художньо-естетичним смаком.

Педагогічна наука доводить, що найбільш дієвим фактором у вихованні молодого покоління є національний. Народне мистецтво містить значний естетико-виховний потенціал і має стати на заваді байдужого споглядання та поверхового констатування фактів, ознак, особливостей народної культури. Адже твори народного мистецтва виховують молодь у дусі дотримання народної моралі й органічного поєднання сучасного з минулим в осягненні та перетворенні світу.

У процесі вивчення курсу «Основи художніх народних промислів України» в майбутніх учителів мистецьких дисциплін формується комплекс естетичних відчуттів, що згодом переростають в естетичні смаки. Разом з цим мистецтво комплексно впливає на розум і серце, формує цілісну особистість та виступає засобом морального, духовного, соціального вдосконалення особистості.

Виховання естетичного смаку в майбутніх учителів мистецьких дисциплін засобами народного мистецтва передбачає цілеспрямований вплив на почуття краси форми, кольору, ритму, матеріалу, практичності використання, тощо, що в свою чергу навіює позитивні емоції, які визначають рівень захоплення, глибину проникнення в зміст, символіку мистецького витвору, переживання, що пов'язані з морально-духовною сферою.

Варто наголосити, що виховані естетичні смаки особистості характеризується своєрідним виявленням почуттям міри, це коли людина знаходить необхідну достатність в особистісному відношенні до цінностей мистецтва, культури. Уміння вловити міру є дуже важливим показником вихованого естетичного смаку. Відсутність естетичних смаків або, ж, зловживання мірою, що зв'язується з певним рівнем його розвитку, свідчить або про «всеїдність» людини, тобто про нездатність до особистісного відбору, або про

«дурні» (погані) смаки, тобто в цьому випадку відбір ведеться за незначними, неістотними критеріями.

У творах традиційного народного мистецтва (вишиванках, рушниках, килимах, писанках тощо) сконцентровано ознаки національного смаку в усьому його розмаїтті.

Наприклад, красу народної символіки можна прослідкувати досліджуючи із майбутніми учителями традиційне українське вбрання яке є одним із символів українства. Воно наділене усіма тими властивостями та якостями, що притаманні традиційному мистецтву та розглядається сучасними дослідниками (Кара-Васильєва Т., Чегусова З., Булгакова-Ситник Л, Щербаківський Д., Щербаківський В., Косміна О. та ін..) і як особлива інформаційно-знакова система, і як вид естетичної діяльності, що має важливе соціокультурне значення.

Традиційне українське вбрання вирізняється яскравістю та поліхромністю вишивок, щедрій орнаментальній палітрі плахт та опинок, золоті парчевих очіпків та запасок, разках коралового, бурштинового, венеційського намиста, дукатах і дукачах, шовкових стрічках та чобітках з писаними закаблуками. Локальні варіанти вбрання характеризуються своєю колористикою, силуетом, орнаментикою, характерними головними уборами зі специфічними способами вив'язування хусток та наміток, дівочими стрічками, вінками, пов'язками. А кожен з елементів вбрання виконує не лише практичну та естетичну функції, але й символічну.

Вишита українська сорочка, наразі, досить актуальний елемент у гардеробі кожного українця. Українська вишиванка є одним з небагатьох національних брендів, відомих в усьому світі. В народній же уяві сорочка як найближчий до тіла предмет одягу ототожнювалася із з магічною силою, схованою у тілі людини.

У процесі розвитку естетичних смаків яскравого вираження набуває сама діяльність особистості, що в свою чергу наповнюється естетичним змістом. Останні дослідження вчених дають можливість стверджувати, що людина найбільшу естетичну насолоду одержує від того, що зроблено нею самою, що є результатом праці її розуму та рук. Тому, залучення студентів до виготовлення виробів народного мистецтва, зокрема, вишивкарства, є одним із засобів розвитку їх естетичних смаків. Це, насамперед, предметне вираження естетичного ставлення до світу, практичне втілення смаків, творчих здібностей.

Під час вишивання зорові, тактильні образи, накладаючись один на одного, стійко утримують увагу, стимулюють гру уяви, збагачують емоційний світ особистості. Така діяльність приводить в дію механізм емоцій та почуттів вишивальниці.

Внутрішній емоційний відгук на естетичну інформацію свідчить про зародження естетичних смаків, початкового рівня їхнього становлення. Справді, сформовані смаки починаються там, де об'єднуються почуттєвий відгук та думка. У цьому зв'язку обов'язковою умовою виховання естетичних смаків є розвиток емоційної сфери особистості у поєднанні з раціональним аналізом. І чим тіснішою вона буде, чим гармонійніше поєднуються у ній інтелектуальна та почуттєва діяльність особистості, тим вищими будуть її естетичні смаки.

Отже, вивчення питання розвитку естетичних смаків засобами українського народного мистецтва в теорії та практиці вітчизняної педагогічної думки показало, що зазначений вид мистецтва є ефективним засобом у навчально-виховному процесі вищого педагогічного закладу. Воно сприяє розвитку творчих здібностей майбутніх учителів мистецьких дисциплін, збагаченню їх естетичних смаків, поглядів, емоційного світу, формуванню естетичного ідеалу; має пряме і безпосереднє відношення до різних видів мистецької діяльності майбутнього фахівця.

Список використаних джерел:

1. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців / О. Ю. Косміна. – К. : Балтія-Друк, 2008. – Т. I: Лісостеп. Степ. – 160 с.
2. Булгакова-Ситник, Людмила Подільська народна вишивка: Етногр. Аспект / Ред. О. М. Козакевич. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2010. – 336 с.